

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Quaestio 1. Quid sit finis. Quid medium. Et quotuplex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

TRACTATUS XI DE PROVIDENTIA DEI IN COMMUNI.

QUONIAM Providentia diuina tota est in ordinandis medijs ad suum finem, prima huius Tractatus disputatio, & iuxta totius Operis ordinem trigesima sexta, eaque secundum ipsius Operis methodum Philosophica, de ordinatione mediorum in finem in vniuersum erit. Secunda de natura Providentiae Dei, & partium eius. Tertia de Providentia Dei adiutrice causarum secundarum. Quarta de Providentia Dei praedeterminata rerum. Quinta de Providentia Dei supernaturali.

DISPUTATIO 36.

De ordinatione mediorum in finem in vniuersum.

IN hac disputatione de natura, & proprietatibus tum finis, tum mediorum, tum actuum, quibus haec ad illum ordinantur, generatim, breuiterque tractandum nobis est.

QVAESTIO I.

Quid sit finis. Quid medium. Et quotuplex.

Finis secundum Aristor. lib. 2. Phys. text. 39. & lib. 2. Metaph. text. 8. aliosque Philosophes est, cuius gratia caetera fiunt. Diuiditur autem finis communiter in finem cui, & finem qui. Finis cui dicitur subiectum, cui voluntas vult bonum. Finis autem qui dicitur ipsum bonum subiecto volitum. Multique absolute pronunciant, finem integrum cuius gratia ex fine cui, & fine qui tanquam ex duabus partibus adquiri. Medium autem etiam secundum omnes est id, quod assumitur ad consequendum finem, quatenus ad eius consequutionem aliqua ratione conducens.

Ego, vt cuncta declarem, suppono, quae ex dictis latius tom. 1. disput. 15. quaest. 1. & 3. alias suppositi supra disput. 32. quaest. 1. Primò; obiectum voluntatis in vniuersum esse bonum, & malum; illud prosecutionis, hoc fuga. Secundò; bonum aliud absolutum esse, aliud relatum; relatumque diuidi in honestum, delectabile, & utile: sub delectabilique cadere, quidquid cuius subiecto etiam insensibili conueniens est. Tertio; bonum absolutum, honestum, & delectabile formaliter, & ratione sui esse bona, utile, verò tantum esse bonum causatiue, & quatenus conducit, vt existat quoduis aliorum trium. Quarto; malum pariter diuidendum in absolutum; & relatum: relatumque rursus in turpe, doloriferum, (sub quo quidlibet disconueniens subiecto), & utile: quod vltimum causatiue tantum malum est; cum mala formaliter sint alia tria. Quintò; obiectum voluntatis non solum bonum, & malum relatum esse; sed etiam bonum, & malum absolutum. Nec solum finem, sed etiam media; de quo speciatim ibi num. 15. Sextò; voluntatem in bonum, aut malum absolutum tendere posse ibi sistendo absque dependentia à bono, aut malo relato; in bonum verò, aut malum relatum prout tale formaliter non posse tendere, nisi tendendo simul in terminum ad quem refertur; qualis est subiectum respectu boni honesti, & delectabilis, respectuque mali turpis, & doloriferi; & finis respectu boni utilitatis, aut etiam mali. Huiusmodique tendentiam in bonum, aut malum relatum, & terminum eius vel per vnum, vel per duos actus peragi posse.

Ex his explicatis latius locis citatis inferitur primò, rationem finis tribus prioribus bonis competere, absoluto scilicet, honesto, & delectabili: quia, cum sint bona formaliter, & ratione sui, per se, & propter se sunt amabilia. Rationem verò medij vnicè competere bono quarto, & postremo, scilicet utili: quia, cum causatiue tantum bonum sit, dumtaxat amabile est prout conducens ad consequutionem, siue existentiam alterius boni, atque adeò propter illud.

Secundò inferitur, diuisionem finis in finem cui, & finem qui solum habere locum, quando finis est bonum relatum aut honestum, aut delectabile: quia tunc solum debet voluntas suo actu (vel vno, vel duplici) tangere vtrumque, volendo scilicet tale bonum tali subiecto ex complacentia ipsius. Quo casu solum ipsum bonum relatum est finis à voluntate consequibilis, siue cuius existentiam ipsa praetendit: nam subiectum, cui illam praetendit, aliàs supponitur existens. Vnde hoc non tam proprie venit dicendum finis, quam illud. Quia, licet dicatur voluntas velle

Dicitur 2 bonum

bonum relatum propter subiectum, sed non ut propter finem à se obtinendum, (quemadmodum dicitur velle medium propter ipsum bonum); sed ut propter id, cuius absoluta bonitas complacet sibi, ab hacque subinde mouetur ad volendum, siue intendendum bonum illi. Quando verò finis est bonum absolutum, tunc prædicta diuisio locum non habet: quia tunc non datur finis cui, sed vnice bonum ipsum est finis, qui à voluntate intenditur, siue quod, voluntas vult, ut existat ob bonitatem absolutam, qua bonum est in se.

5 Tertiò inferitur, malum absolutum, & malum relatum aut turpe, aut dolorificum suum etiam modo habere posse rationem finis, non quidem ponendi per sui volitionem, sed remouendi, seu impediendi per sui nolitionem: malumque vtile rationi medij remouendi pariter, seu impediendi per sui nolitionem, ne causet finem. Sed est notandum, tam respectu finis boni, quam respectu finis mali duplex mediorum genus excogitari posse. Aliud eorum quæ vtilia sunt ad finem ponendum. Aliud eorum, quæ vtilia sunt ad finem ipsum remouendum, seu impediendum. Et vtraque eligibilia sunt ex intentione vniscuiusque dictionum finium, prout explicabimus quæst. 2. Cæterùm, quia contradictorium mali bonum est, nolleque malum, æquiualeuter saltem est, velle eius contradictorium bonum: ideo Auctores agentes de fine, & medijs duntaxat tractant de bono, & volitione eius, deque ijs, quæ vtilia sunt ad ponendum bonum, & eorum volitione. Quod & nos potissimum præstabitimus, nisi, dum aliud expresserimus.

6 Quartò igitur inferitur, finem vel posse esse actionem, vel terminum per eam productum. Actio autem aut potest esse solius Dei, aut Dei, & causæ creatæ tum liberæ, tum necessariæ, cum qua Deus ipse concurret: & hæc aut potest amari, siue intendi, prout est à Deo præcisè, aut prout est à causâ creatâ præcisè, aut prout est ab vtroque. Toridemque modis terminus actionis est diuidendus. Nomine autem actionis quamlibet causationem effectus ab ipso distinctam quoquo modo comprehendimus in præfenti.

7 Iam verò medium primò diuiditur in proximum, siue immediatum, quod per se immediatè conducit ad positionem finis; & remotum, siue mediatum, quod per aliud, vel per alia intermedia. Siue conducatur ut causâ cuiusvis generis, siue ut conditio causandi, siue ut terminus connexionis, sine quo finis nequit existere. Ad hæc enim tria capita reduci possunt omnes conducentiæ possibiles mediorum ad finem.

8 Secundò medium diuiditur in medium in actu primo; quo pacto potens est seu proximè, seu remotè ad causandum, siue ponendum finem; & in medium in actu secundo; quo pacto actualiter est causans, siue ponens finem, seu proximè etiam, seu remotè; in quocunque demum huiusmodi causatio, siue positio finis consistat. Et medium quidem prout in actu secundo causans, siue ponens actualiter finem essentialiter cuius existentia finis connexum est, vtpote cum qua essentialiter est connexa ipsa causatio, seu positio finis, ut constat. Vnde medium in actu secundo semper est efficax.

9 Medium verò in actu primò. Aliud inefficax, siue purè sufficiens est. Aliud est efficax,

inefficax, siue purè sufficiens; quod potentiam habet ad causandum, seu ponendum finem, de facto tamen non causat, nec ponit illum. Efficax tamen; quod non solum potest, sed de facto causat, seu ponit finem; atque adeò cum existentia eius necessariò connexum est; idque aut suapte natura & essentia; aut prout connotans futuritatem conditionatam ipsius existentia, seu veritatem conditionatam, qua antecederet verum est, existitur talem finem, si existat tale medium. Et hæc quidem, siue sit medium proximum; siue remotum. Si verò sit remotum, contingere poterit; & quòd sit illud efficax respectu medij propinquois; secus respectu finis; quia medium propinquois non est efficax; & quòd sit efficax etiam respectu finis; quia cætera quoque media sunt efficacia vsque ad fini proximum inclusiuè.

Præterea medium tam efficax, quam inefficax, seu purè sufficiens. Aliud est totale. Aliud partiale. Totale voco, quod est adæquatum principium, atque adeò proximum effectus; siue hic sit ipse finis, siue medium aliud propinquois. Partiale autem appello, quod se solo non valet effectum causare. Quod rursus tribus modis considerari potest. Primò ut coniunctum cum alijs requisitis ad constituendum medium totale, illave connotans, aut supponens. Secundò ut coniunctum cum negatione alicuius requisiti ad constituendum medium totale, connotans, seu supponens talem negationem. Tertiò secundum se præscindendo à cæteris requisitis, & ab eorum negatione. Consideratum primo modo vtile est partialiter ad effectum, atque adeò amabile propter ipsum ratione talis utilitatis. Consideratum verò secundo modo omnino est inutile; quia nequit ut sic causare effectum; atque adeò non est amabile ut medium ad illum. Consideratum verò tertio modo, si sit possibile, illud coniungi cum alijs requisitis, potentiam habebit, atque adeò vtilitatem ad constituendum cum illis medium totale; ratione cuius utilitatis amari poterit propter medium totale immediatè, & mediatè propter effectum. Præter hanc tamen vtilitatem, quæ absoluta est, suppositâ possibilitate dictâ, aliam habebit vtilitatem conditionatam, immediatè respicientem effectum, nempe potentiam ad causandum illum, si accedant cætera requisita. Quæ vtilitas propter effectum immediatè amabilis erit, saltem, quando hic non absolute, sed conditionatè intenditur, iuxta dicenda postea. Adde, etsi omnia media re ipsâ non possint non esse vel efficacia, vel inefficacia, in apprehensione tamen intendentis finem plura possunt esse ab efficacia, & ab inefficacia præcisâ, ut si que amari propter finem præcisè ut vtilia ad illum qui sciatur ante electionem, num sine effectum habitura, vel secus.

QVAESTIO II.

Quid sit intentio finis. Quid electio medij. Et quotuplex.

Hic est supponenda explicatio omnium actuum voluntatis specie inter se diversorum quam supra disput. 34. quæst. 2. exhibuimus. Quæ postea.